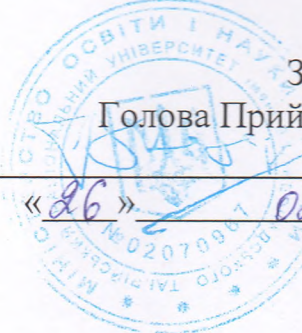


МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.І. ВЕРНАДСЬКОГО
Навчально-науковий інститут філології та журналістики
Кафедра східної філології

ЗАТВЕРДЖУЮ
Голова Приймальної комісії
В.П. Казарін
«26» _____ 2021 р.



ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

для проведення фахового випробування для вступу на навчання за освітнім ступенем «бакалавр» спеціальності «035 Філологія. Кримськотатарська мова та література (освітня програма «Кримськотатарська мова та література), 014 Середня освіта. Мова та література (кримськотатарська) (освітня програма «Мова та література (кримськотатарська) на основі диплому ОКР «молодший спеціаліст», ступеня «молодший бакалавр», ступеня «бакалавр»

УХВАЛЕНО:

на засіданні кафедри східної філології
Протокол № 7 від «29» січня 2021 р.
В.о. зав. кафедри _____ Бессараб О. В.

Київ – 2021

Програма фахового випробування для вступу на навчання за освітнім ступенем «бакалавр» спеціальності «035 Філологія. Східні мови та літератури (переклад включно), перша - турецька» (освітня програма «Східні мови та літератури (переклад включно), перша - турецька») на основі диплому ОКР «молодший спеціаліст», ступеня «молодший бакалавр», ступеня «бакалавр». – К.: ТНУ імені В.І. Вернадського, 2021. - 9 с.

Укладачі:

А. Р. Арнаутова – ст. викладач кафедри східної філології

А. С. Емірамзаєва – ст. викладач кафедри східної філології

Рецензенти:

О. О. Хамрай – д.філол.наук, ст.наук.співроб., зав. Відділу Близького та Середнього Сходу Інституту сходознавства ім. А. Ю. Кримського НАН України

Т. Р. Сеітяг'яєва – к.філол.наук, ст. викладач кафедри східної філології

Розглянуто та ухвалено на засіданні Вченої Ради Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського, протокол № ___ від «___» _____ 2021 р.

ЗМІСТ

I. Загальні положення	4
II. Організаційно-методичні рекомендації.....	5
III. Перелік питань та список літератури для підготовки до вступних випробувань.....	6
IV Інтернет-ресурси програми з підготовки до вступних випробувань.....	9

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Програму вступного випробування з кримськотатарської мови полягає у виявленні ступеня володіння фахівцем–бакалавром мовленнєвими компетенціями необхідного рівня за Загальноєвропейськими Рекомендаціями з мовної освіти. Вступники повинні вільно володіти засвоєним лексичним та граматичним матеріалом, а також показати мовленнєві компетенції, що відповідають обсягу засвоєного матеріалу необхідних для виконання магістерської програми зі спеціальностей 035 «Філологія» (Кримськотатарська мова і література), 014 «Середня освіта» (спеціалізація: «Мова і література (кримськотатарська)»).

Вступне випробування проводиться у тестовій формі, має комплексний, синтетичний характер та базується на відповідних навчальних програмах освітнього ступеня «бакалавр», призначених для вищих навчальних закладів, які здійснюють підготовку фахівців за напрямом підготовки 035 «Філологія» (Кримськотатарська мова і література), 014 «Середня освіта» (спеціалізація: «Мова і література (кримськотатарська)»).

Виконання тестових завдань на перевірку володіння засвоєним лексичним та граматичним матеріалом

Абітурієнти повинні володіти такими загальними навичками:

1) вільно володіти лексикою в межах побутових та пов'язаних зі сферою діяльності студента тем, а також базовою загальнонауковою лексикою та ключовою термінологією в галузі вузької спеціалізації (2500 одиниць);

2) уміти варіювати лексичні одиниці, уникаючи частих повторів;

3) мати системні знання з фонетики, швидко і фонетично грамотно читати знайомі і незнайомі тексти;

4) мати системні знання з морфології та синтаксису, уміти робити лексико-граматичний та семантико-стилістичний аналіз тексту;

5) мати системні знання з основних питань лексикології, теорії словотвору, семасіології, уміти робити аналіз морфологічної структури слова;

6) мати системні знання з основних питань стилістики стосовно засобів експресивності та фігур мови, а також функціональних стилів.

II. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

На виконання завдань додаткового фахового випробування відведено 90 хвилин. Проводиться воно у формі тесту з кримськотатарської мови, який складається з завдань із закритою відповіддю.

До кожного завдання пропонується 3-5 варіантів відповіді, з яких лише один варіант правильний. Завдання вважається виконаним правильно, якщо учасник вибрав і позначив правильний варіант відповіді у бланку відповідей.

Завдання вважається виконаним неправильно, якщо:

- а) позначено неправильну відповідь;
- б) позначено два або більше варіантів відповіді, навіть якщо серед них є правильний;
- в) відповідь не позначено взагалі.

Завдання з вибором однієї правильної відповіді – 4 тестові бали за кожне (50 тестових завдань): максимальна кількість балів – **200**.

III. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ТА СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ВСТУПНИХ ВИПРОБОВУВАНЬ

КРИМСЬКОТАТАРСЬКА МОВА

Фонетика

1. Къырымтатар тилининъ тюркий тиллер арасында ери. Къырымтатар тилининъ грамматик хусусиетлери. Эдебий тиль нормалары акъкъында.
2. Тильнинъ фонетикасы бир система оларакъ.
3. Нутукъ сеслери.
5. Эджа, ургъу, интонация киби фонетик бирлемлернинъ таснифи.
6. Къырымтатар тилининъ орфоэпик къаиделери.

Морфологія

1. Тюркий тиллерде сёз чешитлерини айырув меселелер (мустакъиль ве ярдымджы сёз чешитлери. Ич бир сёз чешитине кирмеген сёзлер).
2. Исимнинъ адлав вазифеси, грамматик категориялары.
3. Сайынынъ адлав вазифеси, грамматик категориялары.
4. Сыфатнынъ адлав вазифеси, грамматик категориялары.
5. Замирлернинъ ишарет этюв вазифеси. Замирлернинъ маналарына коре чешитлери.
6. Фииль сёз чешити оларакъ. Фиильнинъ манасы ве грамматик категориялары. Фииль негизи. Асыл ве япма фииль негизлери.
7. Фиильнинъ шахыссыз шекиллери: сыфатфииль, алфииль, исимфииль. Оларда фиильнинъ грамматик категориялары (дередже, заман, мейиль). Фиильнинъ шахыссыз шекиллерининъ япылувы, маналары, къуланувы.
8. Зарф сёз чешити оларакъ. Зарфнынъ манасы, грамматик категориясы.
9. Ярдымджы сёз чешитлери.
10. Нидалар, такълидий сёзлер (мимемалар), модаль сёзлер.
11. Такълидий сёзлернинъ чешитлери, грамматик хусусиетлери ве вазифелери.
12. Модаль сёзлер. Модаль сёзлернинъ чешитлери.

Синтаксис

1. Сѣз бирикмеси. Сербест ве тургъун сѣз бирикмелери. Тизмели ве табили сѣз бирикмелери. Сѣз бирикмеси теркибинде ярдымджы сѣзлер.

2. Изафет бирикмелери. Изафет бирикмелерининъ хусусиетлери. Изафет бирикмелерининъ чешитлери.

3. Сѣз бирикмелерининъ теркибине коре чешитлери. Адий ве муреккеп сѣз бирикмелери.

4. Джумле синтактик бирлем оларакъ. Джумленинъ грамматик аляметлери. Предикативлик. Предикативликни ифаделев усуллар.

5. Адий джумлелернинъ тизилуов ве мана хусусиетлери. Бир баш азалы ве эки баш азалы джумлелер. Кениш ве кениш олмагъан джумлелер. Там ве там олмагъан джумлелер. Азаларгъа болюнген ве азаларгъа болюнмеген джумлелер.

6. Муптеда ве онынъ ифаделенюви.

7. Хабер ве онынъ ифаделенюви.

8. Джумленинъ экинджи дередже азалары.

9. Муреккеплешкен джумлелер.

10. Сойдаш азалы джумлелер.

11. Муреккеп джумле анъламы ве онынъ чешитлери. Багълайыджысыз муреккеп джумлелер. Багълайыджысыз тизме ве багълайыджысыз табили муреккеп джумлелер.

12. Чокъ джумлеси олгъан муреккеп джумлелер.

13. Къырымтатар тили пунктуациясынынъ эсаслары.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Акъмоллаев Э.С. Къырымтатар тилининъ амелияты. Синтаксис. – Ташкент, 1989. – 159 с.

2. Акъмоллаев Э.С. Классификация бессоюзных сложных предложений и особенность их соотношения с типами союзных предложений. – Ташкент: Фан, 1986.

3. Баскаков Н.А. Введение в изучение тюркских языков. 2-е издание. – М.: Высшая школа, 1969. – 382 с.

4. Баскаков Н.А. Историко-типологическая фонология тюркских языков. – М., 1988.

5. Гаркавец А.Н. Ана тили. – Киев: Радянська школа, 1988. – 168 с.

6. Гаркавец А.Н. Очерк крымскотатарской фонетики, морфологии и орфографии // Крымскотатарско-русский словарь. Сост. Асанов Ш.А. и др. – Киев: Радянська школа, 1988. – С. 198-232.

- Гафаров Б.Г. Орфография крымскотатарского языка. // Орфография тюркских литературных языков СССР. – М., 1973. – С. 153-160.
7. Гафаров Б.Г. Алфавит крымскотатарского языка. // Вопросы совершенствования алфавитов тюркских языков СССР. – М., 1972. – С. 99-107.
 8. Изидинова С.Р. Крымскотатарский язык. // Языки мира: Тюркские языки. – М.: Индрик, 1997. – С. 298-309.
 9. Изидинова С.Р. Фонетические и морфологические особенности крымскотатарского языка в ареальном освещении. Автореф. дис... канд. филолог. наук. – М., 1982. – 21 с.
 10. Ислямов А. Татар тилининъ грамматикасы. Синтаксис. – Симферополь, 1940. – 120 с.
 11. Куртмоллаев Э.А. Татар тилининъ грамматикасы. 1 къысым. – Симферополь, 1940.
 12. Куркчи У. Татар тили грамматикасынынъ эсаслары. – Симферополь, 1934. – 32 с.
 13. Куркчи У. Фиқир инджилери. – Ташкент: Гъафур Гъулам адына эдебият ве санат нешрияты, 1986. – 88 с.
 14. Меметов А.М. Татар тили грамматикасынынъ практикумы. – Ташкент: Укитувчи, 1984. – 152 с.
 15. Меметов А.М. Къырымтатар тили. – Симферополь, 1997. – 176 с.
 16. Меметов А., Мусаев К. Крымтатарский язык. – Симферополь: Крымучпедгиз, 2003. – 288 с.
 17. Меметов А.М. Лексикология крымскотатарского языка. – Симферополь: Крымучпедгиз, 2000. – 288 с.
 18. Меметов А.М. Иноязычные заимствования в крымскотатарском языке. – Ташкент, 1990.
 19. Меметов А.М. Источники формирования лексики крымскотатарского языка. – Ташкент: Фан, 1988. – 113 с.
 20. Меметова Э.Ш. Къырымтатар тилининъ услубиети. – Симферополь: Къырымдевокъувпеднешир, 2001. – 144 с.
 21. Оказ Л.С. Складносуриядні сполучникові речення у кримськотатарській мові (Семантика. Прагматика. Структура): Автореф. дис.... на здобуття наук. ступ. канд. филол. наук. – Симферополь, 2000. – 18 с.
 22. Оказ Л.С. Материалы спецкурса по синтаксису крымскотатарского языка «Сложное предложение». – Симферополь: ТНУ, 2002. – 116 с.
 23. Самойлович А.Н. Опыт краткой крымскотатарской грамматики. – Пг., 1916. – 104 с.
 24. Саттарова З.М. Омоніми в сучасній кримськотатарській мові (на рівні лексем і словоформ): Автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. филол. наук. Київ, 2003. – 20 с.
 25. Севортян Э.В. Крымско-татарский язык. // Языки народов СССР. Т. 2. – Тюркские языки. – М., 1966. – С. 234-259.
 26. Севортян Э.В. Ассимиляция и диссимиляция согласных в южных тюркских языках. // Исследования по сравнительной грамматике тюркских языков. – М., 1955.

IV. ІНТЕРНЕТ РЕСУРСИ ПРОГРАМИ З ПІДГОТОВКИ ДО ВСТУПНИХ ВИПРОБОВУВАНЬ

Лугъатлар

1. Асанов Ш. А., Гаркавец А. Н., Усеинов С. М. Къырымтатарджа-русча лугъат. – Киев: Радянська школа, 1988.
2. Абдуллаев Э., Умеров М. Русско-крымскотатарский учебный словарь. – Симферополь: Крымучпедгиз, 1994.
3. Бакъкъал А. И., Ислямов А. И., Къуртмоллаев Э. А., Мулинна Р. М. Имля лугъаты. – Симферополь, 1938 (кирил элифбеси темелинде).
4. Велиев А.. Татар тилининъ орфография лугъаты. – Ташкент, 1982.
5. Гаркавец А.Н., Усеинов С.М. Большой крымскотатарско-русско-украинский словарь. – Симферополь: СОНАТ, 2002. – 256 с.
6. Жирицкий Л. В., Ислямов А. И., Бакъкъал А. И., Куркчи Я. С. Русча-татарджа лугъат. – Акъмесджит, 1940.
7. Заатов О. Полный русско-татарский словарь. Симферополь, 1906.
8. Исмаил Асан-огълу Керим. Эски эдебиятымызда къулланылгъан базы сёзлернинъ изаатлары. – Акъмесджит: Къырымдевокъувпеднешир, 1997. – 55 с.
9. Куркчи У., Къуртмоллаев Э. А., Бакъкъал А., Абдураимов С. Орфография лугъаты. – Симферополь, 1936 (латин элифбеси имлясы).
10. Куркчи У. Сёз бирикмелери.// «Йылдыз», 1987 № 1-4, 6, 1988 №1,3,4.
11. Меметов А. М. Имля лугъаты (1-3 сыныфлар ичюн). – Акъмесджит, 1993.
12. Меметов А. М. Имля лугъаты (орта мектеплер ичюн). – Акъмесджит, 1994.
13. Усеинов С. М. Крымскотатарско-русский словарь. – Тернополь, 1994.
14. Усеинов С., Миреев В. Русско-крымскотатарский словарь. – Симферополь: Таврия, 1992.
15. Эмирова А.М. Словарь-справочник лингвистических терминов. – Симферополь: Крымучпедгиз, 1995. – 96 с.
16. Эмирова А.М., Ганиева Э.С., Сейдаметова Н.С.. Къырымтатар тили тильшынаслыкъ терминлерининъ лугъаты. – Симферополь: СОНАТ, 2001. – 64 с.
17. Эмирова А. М., Усеинов С.М. Русско-крымскотатарский словарь сочетаний, эквивалентных слову. – Симферополь: СОНАТ, 2003. – 232 с.